

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. VI. S. Placidi nativitas, oblatio S. Benedicto, vita monastica Sublaci, dum
una cum S. Benedicto inde Casinum abiit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
J. B.

§ VI. S. Placidi nativitas, oblatio S. Benedicto, vita monastica Sublaci, dum una cum S. Benedicto inde Casinum abiit.

Natum, ut aiunt, anno 515,

Acta S. Placidi a Mabillonio edita natum diserte aiunt num. 83 apud nos anno Incarnationis Dominicæ quinto decimo ac quingentesimo, idemque colligere est ex num. 5, ubi S. Placidum septennem, seu, ut rursum legitur num. 83, anno septimo ætatis suæ Tertullus S. Benedicto obtulisse dicitur: Divinæ Incarnationis anno xxii ac quingentesimo; unde si septem annos demas, ad annum 515 pertinges: at perperam eodem num. 5 Tertulli ad S. Benedictum accessus, et Placidi oblatio, temporibus Julii Papæ, qui sæculo iv fuit, contigisse feruntur. Unde Mabillonius non Julii, sed Joannis I, num. 4 in Actis memorati, legendum monet in margine: at hoc pacto et altera correctio adhibenda erit; et anno 522 substituendus erit 523. Pontificatum enim Joannes adeptus est, ut scribit Anastasius apud Blanchinum, sub consulatu Marimi, qui in annum 523 incidit. Eodem quoque anno facta legitur S. Placidi oblatio in Extracto Joannis Papæ XXII ex libris summorum Pontificum, quod post Chronicum Casinense sæpe citatum videre est, ac ita habet: Anno Domini dxxxii beati Maurus et Placidus recepti fuerunt a S. Benedicto. Sæculo xiv Joannes XXII Ecclesiæ præfuit; sed quæ sit librorum illorum Pontificalium antiquitas, unde id, uti et alia, quæ ibidem de S. Placido ac Sociis referuntur, accepta sunt, ignoro.

septennem S. Benedicto,

80 Acta vero, quæ apud Octavianum Cajetanum Stephani Aniciensis nomen præferunt vel anno ætatis suæ septimo ad finem vergente, vel octavo inchoato, S. Placidum Benedicto oblatum fuisse, his verbis memorant: Parentum diligentia nutritus Puer, et tenere, sicut oportunum fuerat, educatus, cum jam septennis pueritiæ metas attingeret, beatissimo patri Benedicto, qui territorio Sublacensi vitam angelicam exercebat, norma institutionis monasticæ regulariter imbuendus oblatusest. Horum Actorum concinnator perinde, Græcum fontem sese consuluisse, perhibet in Prologo, ac ille, qui Acta de quibus num. præcedente, conscripsit; nec tamen annum, quo natus est S. Placidus, quo S. Benedicto oblatus, quo in Siciliam missus, quo denique martyrio coronatus fuit, determinavit: unde conicere fas est, hæc omnia Actis Græcis, si revera aliquando existerint, adjecta fuisse ex Benedictinorum qualicumque traditione; annis equidem Incarnationis usus non est Gordianus: hic enim calculus, etsi ab anno 532 a Dionysio exiguo compositus, longe post usu receptus est, ut docet Mabillonius de re diplomatica lib. ii, cap. 25; qui scriptorem Victore Tununensi, qui annum ab Incarnatione Domini 567, sed vice tantum simplici, numerat in summa annorum, quam suo Chronico subiecit, antiquiorem non invenit. Haud itaque certus est annus S. Placido natalis: quia tamen anno 515 natum esse, communis est scriptorum assertio, nec hæc aliunde falsi convincitur, illo et nos tamquam vero illius natali utemur.

81 Quod vero ad annum, quo S. Benedicto oblatus est, attinet, neque de illo quidquam certi statuimus: cum tamen anno ætatis suæ septimo utraque Acta oblatum affirmant, et quidem ad finem jam vergente, vel completo, ut apud Stephanum Aniciensem legitur; annus vero S. Placidi septimus completus, seu octavis partim in annum 522, partem in sequentem incidit, eo magis inclinamur, ut anno potius 523, quam 522 in Actis Mabillonianis expresso, id contigisse putemus; et vel ideo maxime, quod posteriorum Actorum concinnator Joannem Papam, cujus paulo ante meminerat, hoc quoque loco indicasse videatur, non ejus decessorem Hormisdam, nedum Julium, tum dudum e vivis ereptum. Sed quidquid sit de anno, certum est S. Placidum, nondum pueritia egressum, S. Benedicto a Tertullo oblatum ex Gregorio Magno, qui lib. ii, Dialogorum cap. 3 rem gestam ita describit: Cum factus vir (Benedictus) diu in eadem solitudine (Sublacensi) virtutibus signisque succresceret, multi ab eo in eodem loco ad omnipotentis Dei sunt servitium congregati, ita ut illic duodecim monasteria cum omnipotentis Jesu Christi Domini opitulatione construeret, in quibus statutis patribus duodecos monachos deputavit; paucos vero secum retinuit, quos adhuc in sua presentia aptius erudiri judicavit. Cæpere etiam tunc ad eum Romanæ urbis nobiles et religiosi concurrere, suosque ei filios omnipotenti Deo nutriendos dare. Tunc quoque bonæ spei suas soboles Equitius Maurum, Tertullus vero patricius Placidum tradidit: e quibus Maurus Junior cum bonis polleret moribus, Magistri adjutor cæpit existere; Placidus vero puerilis adhuc indolis gerebat annos.

anno verisimilius 511 Sublaci

82 Ipsis Gregorii verbis, eadem narrans, subinde utitur apud Mabillonium Pseudo-Gordianus, ut consultum a se fontem plane detegat. Quid quid proinde præterea memorat de splendido Tertulli Benedictum adeptis comitatu Romani imperii optimatum, de singulari illius apud imperatorem gratia, ac de negotiis imperialibus, signentis annuero. Et vero quænam imperialia illa negotia, quibus implicabatur? Num Theodorici? At is, teste Procopio lib. i de Bello Gothico cap. i, Romani imperatoris nec insignia nec nomen usurpare voluit, vicique regis appellatione contentus, nec alium ipsi titulum scriptores passim tribuunt: sicut nec Clodoceum, Francorum regem, etsi ab Anastasio imperatore consulem et augustum honoris gratia salutatum, imperatorem aut augustum, cum de illo loquuntur, passim mancunt. Num Justinus? Is vero in Oriente imperabat; nec satis apparet, quibus sub Theodorico negotiis Tertullum Romæ commorantem implicitum tenuerit. Nihil horum apud Stephanum Aniciensem legitur, qui rem totam verbis num. 80 transcripsit absolvit; ut is signa hujusmodi vel in Actis Græcis non invenerit, vel inventa, velut a vero aliena, sibi recidenda verosimillime sit arbitratus.

Tertullus patenter obtulit,

85 Illud præterea ex eodem Gregorio certum fit, pueros, quos parentes S. Benedicto offerebant, non hunc solum in finem offerri solitos, ut illos artium profanarum disciplinis imbueret; sed vel maxime etiam ut virtute ac pietate institueret, quod, recte inquit Mabillonius lib. ii, num. 3, ad annum 522 in Annalibus Benedictinis, perspicuis verbis declarat Gregorius, cum eos tradit suos et filios OMNIPOTENTI DEO NUTRIENDOS dedisse: quos satius fuisset Romæ erudiri, si de solis scientiis, ut quidam novatores inepte fabulantur, et non de moribus ac pietate eorum parentes

cite monastice institutus imbuendum;

A rentes potissimum curassent, uti certe curabant. Sic tamen, ut congruè eruditioni secundas darent. *Nec ullus dubitandi locus est, quin Equitius et Tertullus liberos suos, Maurum et Placidum, S. Benedicto eadem mente obtulerint, voluerintque, ut ex magistri sui institutis religiosam vitam perpetuo ducerent. Sed an solemnè illo ritu, quem in sua Regula Benedictus præscripsit, Deo oblati fuerint, non liquet, inquit Mabillonius loco mox laudato. Dubitationem Mabillonio attulisse videtur, quod Benedictina Regula, ut num. 2 scribit, quo tempore Placidum in discipulorum suorum numerum S. Benedictus retulit, concepta tantum et adumbrata, postmodum vero in monte Casino absoluta fuerit. Eo tamen propendet, ut solenniori illo ritu libros suos Benedicto obtulerint: Quamquam non levis hujus rei conjectura, inquit, ex eo deducitur, quod amplissima simul cum illis prædia, magnasque possessiones donasse memorantur.*

sed an oblatione solemnè,

84 *Ritus suscipiendi nobilium ac pauperum filios, de quo Mabillonius, in Regula Benedictina cap. 66, lib. de Concordia Regularum, notis et observationibus a Menardo illustrata, ita describitur: Si quis forte de nobilibus offert filium suum Deo in monasterio, si ipse puer minore ætate est, parentes ejus faciant petitionem (id est, scripturam obligatoriam, inquit Menardus in cap. 65) quam supra diximus: et cum oblatione ipsam petitionem et manum pueri involvant in palla altaris, et sic eum offerant. De rebus autem suis, aut in præsentì petitione promittant sub jurejurando, quia numquam per se, numquam per suffectam personam, nec quolibet modo, ei aliquando dent, aut tribuant occasionem habendi: vel certe si hoc facere noluerint, et aliquid offerre voluerint in eleemosyna monasterio pro mercede sua, faciant ex rebus, quas dare voluerint, monasterio donationem, reservato sibi (si ita voluerint) usufructuario. Atque ita omnia observantur (alibi legitur: obstruantur) ut nulla suspicio remaneat pueri, per quam deceptus perire possit (quod absit), quod experientia didicimus. Qui vero ex toto nihil habent, similiter petitionem faciant, et cum oblatione offerant filium suum coram testibus.*

C magis incertum, quam Mabillonius credat.

85 *Hoc igitur nobiliorum ritu S. Placidum a Tertullo patre S. Benedicto oblatum fuisse, ex oblati simul amplissimis prædiis ac possessionibus Mabillonius non leviter suspicari se ait: verum quod sibi hic sumit Mabillonius, Actis ab illo editis plane contrarium est: in his enim num. 5 Tertullus S. Benedictum accessisse, eique S. Placidum Sublaci obtulisse legitur divinæ Incarnationis anno 22 ac quingentesimo. At ex num. 13 et seqq. manifesto colligere est, S. Benedictum, relicto Sublaco, prius Casinum adisse, quam ulla a Tertullo prædia possidenda acceperit; Benedicti vero ad montem Casini accessum Mabillonius ipse lib. III Annalium num. 5, anno 528 innectit. Privilegium quidem Tertulli, Casinensi Chronico, mihi pag. 766, subnezum, quo S. Benedicto patrimonii sui villas, quas in Sicilia habebat, concessit, datum legitur Anno imperii Justiniani quinto, die vero xv Calen. Julii, qui annus et dies annus 523 designant; cum anno 518 die ix Julii Justinianus imperium sit consecutus. Atque ita quidem hoc privilegium donationem illam eodem saltem circiter tempore, quo Placidus oblati est S. Benedicto, factam esse videtur innuere: verum id fictitium esse jam dictum est ante, ac denovo ex eo liquet, quod S. Benedicti veluti jam*

lum Casinensis abbatis meminerit his verbis: Concedo tibi in perpetuum patri patrum Benedicto, et tuis successoribus in Casini cœnobio etc. Meminit ejusdem donationis Leo Marsicanus lib. 1, c. 1, et vetus monasterii Casinensis Kalendarium, lib. III Annalium num. 25 a Mabillonio laudatum; at in neutro factæ donationis annus exprimitur; adeo ut nec de illo certi quidquam statui possit, quamquam illum cum anno oblationis S. Placidi Mabillonius confundat.

AUCTORE J. B.

86 *Quod autem ad locum spectat, in quo Placidus S. Benedicto oblati, et religiosæ vitæ rudimenta exorsus est, hunc Sublacum fuisse, ubi jam duodecim monasteria a S. Benedicto erecta visabantur, a Gregorio Magno indubitatum est. Sic loci hujus situm in Thesaurò Geographicò describit Ortelius: Latii Mediterraneî oppidum est circa Anienis fontes. Quadraginta millibus ab Urbe abesse, scribit Diaconus. Italis Subiaco dicitur. Nominis etymologiam docet abbas Angelus de Nuce in Annotatis ad cap. 1 Vitæ S. Benedicti. Apud aliquos, inquit, reperio Sublaqueum, sed Sublacus vel Sublaceus retinendum est a situ, nam sub lacu positum est castrum Sublacus: Anio enim fluvius inter Simbruinos montes in Æquicolis excurrens, obstructis a Nerone vel a Claudio angustis illorum montium faucibus, ad mille circiter passus supra prædictum castrum, aquas in summo stagnare fecit et in lacum colligi atque extendi, quæ postea ex præruptis cataractis præcipites cum fragore ruebant. In eo lacu, cujus superficies sacellum S. Placidi, quod etiamnum visitur, requabat, Placidus a Mauro aquarum vorticibus ereptus est. Nunc vero disruptis claustrorum obicibus, resides aquæ, pristinam libertatem adeptæ, inferius fluunt, factitio illo lacu cessante, cujus fossa tantum et cavitas nunc apparet. Adficio duodecim monasteriorum supra e Gregorio memoratorum nomina ex auctore eodem in Annotatis ad cap. 3 Vitæ S. Benedicti: Sunt autem sacra Specus: SS. Cosmas et Damianus, nunc S. Scholastica. S. Angelus post lacum. S. Maria, nunc S. Laurentius. S. Hieronymus. S. Joannes Baptista, nunc Joannes ab Aquis. S. Clemens prope lacum. S. Blasius, hodie S. Romanus. S. Michael archangelus sub sacra specu. S. Victorinus ad radices montis Porcarii. S. Andreas et Vita æterna, nunc Vallis sancta. Addit Mabillonius in Annalibus ad annum 520: Omnia, si duo priora, quæ hæcenus superstant, exceperis aut in parietinas, aut certe in simplicia oratoria seu sacella redacta sunt.*

Ex quo vero Sublaci fuit,

Sublaci fuit,

E

F

87 *S. Placidum, quem lib. II Dialogorum cap. 5 Puerulum vocat Gregorius Magnus, septennem vero fuisse, Acta utraque dicunt, cum S. Benedicto oblati fuit, in Sublacensi hac solitudine insignem brevi pro ætate suæ in virtute et morum sanctitate sub tanto duce ac magistro progressum fecisse, nullus merito neget. Sane quod de Placido cap. 7 laudatus mox Gregorius, et ex eo Acta utraque referunt, humilitatem ejus et obedientiam magnopere commendant: unde nimirum intelligitur, S. Placidum, licet illustri genere ortum, ad obeunda vilissima etiam ministeria, et ad quævis magistri sui imperia peragenda promptum paratumque se exhibuisse. Gregorium potius, quam Acta audiamus. Quadam vero die, inquit ille, dum idem venerabilis Benedictus in cella consisteret, prædictus Placidus puer, sancti viri monachus, ad hauriendam de lacu aquam egressus est: qui vas, quod tenerat, in aquam incaute submit-*

laudabiliter se gessit;

laudabiliter se gessit;

AUCTORE J. B.

tens, ipse quoque cadendo secutus est. Quem mox unda rapuit et pene ad unius sagittæ cursum eum a terra introrsus traxit. Vir autem Dei intra cellam positus, hoc protinus agnovit, et Maurum festine vocavit dicens: Frater Maure, curre, quia Puer ille, qui ad hauriendam aquam perrexit, in lacum cecidit: jamque eum longius unda trahit. Res mira, et post Petrum Apostolum inusitata. Benedictione etenim postulata atque percepta, ad patris sui imperium concitus perrexit Maurus: atque usque ad eum locum, quo ab unda deducebatur Puer, per terram se ire existimans, super aquam cucurrit, eumque per capillos tenuit, rapido quoque cursu rediit. Qui mox ut terram tetigit, ad se reversus post terga respexit, et quia super aquas cucurrisset, agnovit, et quod præsumere non potuisset, ut fieret, miratus extremuit factum.

veri nominis jam tum, ut videtur, monachus,

88 Quo anno id contigerit, nec ex Gregorio, nec ex Actis S. Mauri aut S. Placidi confici potest: refert id tamen Mabillonius ad annum 528 sexennio circiter post oblatum S. Benedicto Placidum, quo tempore hunc novitium adhuc fuisse, existimasse videtur Mabillonius tom. I Actorum Benedictinorum pag. 9 in Gregorii huc transscripta paulo ante verba ita annotans: Nam primis Ordinis nostri sæculis novitii vestem sæcularem et capillos servabant. *Stricti nominis monachum tunc fuisse, Martenius lib. v, cap. 7 de Antiquis monachorum ritibus contendit. Verba illius sunt num. 5: Confirmantur hæc omnia (dixerat, fuisse monachos, qui forcipibus capillorum superflua inculte sibi præscindebant, ita ut, cum nonnihil crevissent, manu facile apprehendi possent) ex lib. II Dialog. S. Gregorii Papæ, ubi refert, Placidum puerum a S. Benedicto ad aquam hauriendam missum, et in lacu de lapsum, a S. Mauro per capillos apprehensum, ex aquis extractum fuisse: non enim placet, quod ad hanc sibi objectionem respondet Benedictus Haestenus, S. Placidum adhuc puerum a patre Tertullo jam tunc primum oblatum, eo tempore fuisse novitium, nec proinde ante solemnem professionem attonsum: nam et illa solemnis oblatio vim professionis obtinebat, puerosque Deo ita consecrabat, ut ad sæculum deinceps redire non possent, ut probamus in Commentario ad caput 59, eaque semel peracta, veri censebantur monachi, unde et ipse Placidus, licet puer, tamen a S. Gregorio ibidem, et a Fausto in Vita num. 44 SANCTI VIRI MONACHUS appellatur. Neque Mabillonius in Annalibus Benedictinorum ad annum 528, num. 2 id inficiari videtur, ubi Placidum a Mauro per capillos aqua extractum memorans, missa priore observatione de habitu sæculari ad professionem usque a novitiis servato, ita observat: Nam monachi tunc ad cutem resecti non erant: Et num. 8 hæc insuper habet: Pueros oblatio parentum monachos, adultos sua quempe professio faciebat. Cum igitur ad annum 522 S. Benedicto Placidum oblatum scribat, ex tunc quoque monachum fuisse, hoc loco fateri videtur.*

nec Baillet, in Maurum et Placidum minus æqui, censura dignus.

89 Porro non sine prodigio Placidum a S. Mauro undis ereptum fuisse, Gregorii verba sat manifesto produnt: Bailletus tamen obscure admodum ea de re scribit in Vita S. Placidi, cum ait, Maurum nando aquas subisse et calcasse: si nando Maurus Placidum undis eripuit, ridicule id Gregorius, tanquam rem post S. Petrum Apostolum inauditam recitavit, quod de tanto Pontifice suspicari nefas; nec minus inepte Petrum ita loquen-

tem induxisset: Magna sunt valde, quæ narras et ad multorum ædificationem profutura: ego autem boni viri miracula, quo plus bibo, eo plus sitio: nimirum S. Benedicti, cujus meritis vitam sibi conservatam S. Placidus non obscure acceptam retulit, ut narrare Gregorius post verba num. 87 relata pergit. Addit ibidem Bailletus, eam Placido principio fuisse vitæ rationem, ut ætatis imbecillitatem non parum saperent; id est, si Bailleti sensum calleo, Pueri mores pariter non parum pueriles principio fuisse: sed dein ita emendasse, ut Christianæ ac religiosæ perfectionis, ac maxime obedientiæ culmen ascenderit. Haussit id verosimiliter Bailletus ex verbis Gregorii lib. citato cap. 3. E quibus Maurus Junior, cum bonis polleret moribus, magistri adjutor cœpit existere: Placidus vero puerilis adhuc indolis gerebat annos. At aliud est puerilis indolis annos gerere, aliud puerilis indolis vitia suis moribus exprimere. Equiora de Placido sensit Zacharias Papa, Gregorii verba hunc in modum interpretatus: 'Ο δε Πλακίδος νεος έτι υπαρχων άσκητικως πνευσι της έαυτου νεστητα κατεδουμωζεν. Placidus vero, cum puer adhuc esset, asceticis laboribus pueritiam edomabat. Quod efficere poterat, licet imbecillæ ætatis vitiiis vel nunquam, vel forte raro succumberet.

D

90 Facere huc multum poterat singularis, tum amor, tum cura, quam erga Placidum S. Benedictus habuisse videtur. Colligi id potest non modo ex iis, quæ jam dicta sunt de Gregorio; sed etiam ex iis, quæ cap. 3, lib. II Dialog. idem Gregorius refert, et post illum Acta tam a Mabillonio edita num. 8, quam ab Octavio Cojetano num. 7. Tria nimirum e duodecim solitudinis Sublacensis monasteriis rupibus erant imposita, unde periculosus ac difficilis erat ad lacum, e quo aqua monachorum usibus necessaria hauriri debebat, descensus. Suorum itaque commodo consulturus pius pater, noctu ad montis rupem progreditur, fusisque Deo precibus, fontem in ea loco suis commodiore situm impetrat. Quod cum faceret, unum e discipulis suis omnibus sibi comitem, reique spectatorem voluit Placidum. Nec minus paternam S. Benedicti erga discipulos suos curam prodit, quod ex Gregorio itidem Acta Mabilloniana narrare pergunt a num. 9; silentibus hic Actis ab Octavio Cajetano editis sub nomine Stephani Aniciensis. Florentius quidam presbyter, stimulis invidiæ percussus, veneno Benedictum e medio tollere frustra tentarat: at qui magistro vitam eripere nequiverat, atrociorum discipulis cladem inferre studuit, obiecto puerilibus oculis fædo perinde ac periculoso spectaculo.

E

S. Benedicti erga Placidum et reliquos discipulos amor et cura,

91 Versabantur discipuli illi eodem, quo Benedictus, loco; eorumque, ut apparet, curam per se ipse gerebat: quare in hortum S. Benedicti cellæ propinquum nudarum puellarum chorum, proterve ludentium, mittit Florentius, quarum aspectu fragiles puerorum animi ad libidinem commoverentur: quod ubi S. Benedictus advertit, custodiri pueros sedulo jussit; nec eo contentus, compositis illico rebus, tyronibus suis multo magis, quam sibi a Florentio timens, paucis comitatus monachis Sublaco recessit. Ita fere Gregorius. At Pseudo-Gordiano apud Mabillonium Gregorii dictis nonnulla addere visum fuit. Discipulorum nomina, qui Benedictum Sublaco abeuntem comitati sunt, non expressit Gregorius: hos inter Pseudo-Gordianus Maurum et Placidum diserte numerat num. 12. Præterea num. 10, Benedictum Sublaco recessisse divina revelatione admonitum, quod

F

quibus sit, ut Casinum cum Placido,

AUCTORE
J. B.

A quod ut negare praefracte non ausim, ita nec pertinaciter asserere; cum nihil ea de re occurrat apud Gregorium in Vita S. Benedicti, idque Marcus poeta verbis num. 100 citandis videatur innuere. Quam vero Benedicto num. 11 monachis, quos Sublaci relinquebat, vale dicenti orationem tribuit, non discedentis Benedicti, sed, quid in illo discessu contigerit, divinantis inventum esse, non dubito. Placidum vero Benedicto Casinum abeunti comitem fuisse, verosimile mihi admodum apparet; tum propter singularem, quam de illo Benedictus gessit curam, tum quod, teste Gregorio cap. 8, Florentii invidia esserit, quod lapsus adhuc tenerioribus discipulis, e quorum numero certe Placidus erat, pertimesceret.

at non cum Mauro,

92 Quod vero ad Maurum attinet, Pseudo-Gordianus discipulos illos, quos in perniciem trahere Florentius molebatur, fuisse Maurum et Placidum, num. 10 et seqq. diserte affirmat, ac propterea num. 12 non modo Placidum, sed et Maurum Benedicto Casinum abeunti comitem facit; utrum recte, nunc inquiri: certum est, Vitam S. Benedicti a Gregorio Magno conscriptam, Actis S. Placidi auctoritate et pondere plurimum praevallere. Atqui lib. II Dialog. cap. 8

B Gregorius Benedictum Sublaco Casinum abiisse sine Mauro ait: sic enim habet: Nam cum praedictus presbyter (Florentius) stans in solarium, Benedictum discessisse, cognosceret et exultaret, perdurante immobiliter tota domus fabrica, hoc ipsum, in quo stabat, solarium cecidit, et Benedicti hostem conterens, extinxit. Quod viri Dei discipulus, Maurus nomine, statim venerabili patri Benedicto, qui adhuc a loco eodem vix decem millibus aberat, aestimavit esse nuntiandum dicens: Revertere, quia presbyter, qui te persequeretur, extinctus est. Fuisse igitur videtur Maurus ex eorum numero, quos Benedictus Sublaci reliquerat, dum interim ipse Casinum pergeret; ac iter prosequente Benedicto, Sublacum, unde venerat, rediisse.

qui ob Pseudo-Gordiani verba

93 Hinc Mabillonius in Annotatis ad Acta S. Placidi locum hunc erroris arguit: His, inquit, caput octavum Vitae S. Benedicti adversatur, ex quo S. Maurum tum apud Sublacum remansisse intelligitur. Verum tom. I Annalium ad annum 528, num. 4 haud ita affirmative loquitur, cum ait: Maurus iste (qui Florentii mortem S. Benedicto Casinum abeunti nunciavit) an Equitii filius sit, etsi asserit liber de Vita S. Mauri, dubitant quidam e nostris, nec sine fundamento: tum quia Benedictum Sublaco discedentem comitatus est S. Maurus: tum quia Gregorius, nominato semel Mauro Equitii filio, (cap. 3) Maurum simpliciter in consequentibus (capp. 4. 6. 7.) semper vocat: cum hic longo verborum ambitu VIRI DEI DISCIPULUS, MAURUS NOMINE, appelletur. Fundamentum equidem hic aliquod agnosco; non tamen tale, propter quod sententia, quae Maurum una cum Benedicto Sublaco abiisse statuit, contrariae praeferenda videatur: cum enim aiunt, Maurum S. Benedicto Sublaco abeunti comitem fuisse, sibi sumunt, quod evictum dare deberent.

duplicandus non videtur,

94 Nec magis urget ratio, quae e modo petitur, quo Maurum, Florentii mortis nuncium, Gregorius cap. 8 appellavit. Etsi enim idem Pontifex cap. 3 Placidum Tertulli filium dixerit, ac mox eodem capite (verba illius habes num. 81) sine addito Placidum nominarit: tamen cap. 5 non absimili verborum ambitu utitur, ita de Placido scribens: Cum parvulo puerulo, nomine

Placido, cujus supra memoriam feci. Si igitur hic non necessario verborum ambitu usus sit Gregorius in Placido, quid ni et usus forte fuerit in Mauro, etiam omissa hoc, similiter additamento, cujus supra memoriam feci, quod non ubique Gregorius adhibet. Utut dubia videri possint Gregorii verba, mihi equidem apparet verosimilius, Maurum Equitii filium a Gregorio cap. 8 verbis num. 92 supra adductis, designatum fuisse; vel maxime, quod laudatum Gregorii textum ita manifesto intellexerit Zacharias Papa, Graecus Gregorii interpres, qui illum sic Graeco idiomate reddidit: Τοῦτο θεασάμενος ὁ ἀνοήτερο πολλὰς μηχανηθείς Μάυρος etc. Id cum vidisset sepe supra memoratus Maurus etc. Quae verba de solo Mauro, Equitii filio, intelligi possunt. Zacharias certe, qui anno 741 Pontificiam sedem occupare cepit, licet rem sua auctoritate, utpote a saeculo VII, sub cujus initium Gregorius obiit, intervallo satis longo remotus, certam facere nequeat, Pseudo-Gordiano tamen multo antiquior est, et fide dignior. Quod autem Maurum Sublaci Benedictus reliquerit, etsi illius aequae ac Placidi insignem curam procul dubio gesserit, mirum videri non debet: altiores enim Maurus in virtute radices egerat, eoque de causa jam ante, ut Gregorii verbis utar, Magistri adjutor exstiterat.

95 Si annus quaeritur, quo Sublaco Casinum montem una cum Placido Benedictus petiit, quem Gregorius tacuit, Pseudo-Gordianus expresse praedit his verbis num. 11: Haec cum dixisset (Benedictus) anno Dominicae Incarnationis quingentesimo vigesimo nono, temporibus Justiniani (imo Justiniani; Justinus enim hujus decessor imperare desiit anno 527) monocratoris, oratoria cuncta, quae construxerat (Sublaci,) adjunctis in unoquoque duodenis fratribus, sub statutis Praepositis ordinavit, et duobus angelis, tribus corvisse comitantibus ad, Cassinum castrum pergere cepit. Verum hunc Pseudo-Gordianus certum facere nequit; neque aliunde certa suppetunt testimonia, quibus annus ille determinetur. Pro anno quingentesimo vigesimo nono, quingentesimum vigesimum octavum lego ad calcem Chronici Casinensis anno 1603 Parisiis impressi pag. 760. Camillus Peregrinus in Serie Abbatum Casinensium S. Benedicti e Sublaccensis monasterio discessum et ad castrum Casinum accessum alios in annum Christi 527, alios in annum 528, alios tandem in annum 529 referre ait: neque multo propius eundem annum Mabillonius in Annalibus Benedictinis definiit, haec tantummodo scribens ad annum 528, num. 7: Hic sancti patris (Benedicti) in Casinum montem adventus statuitur jam inde a multis saeculis anno vicesimo-octavo, vel insequenti supra quingentesimum, ut adeo haec ex parte certi erroris Pseudo-Gordianus argui nequeat.

migrare compellatur sub annum 528.

§ VII. S. Placidus Sublaco Casinum tendit: conditur Casinense monasterium, et ditatur a Tertullo S. Placidi patre.

Gregorius Magnus, licet S. Benedicti e sublaco discessum, hujus occasionem, ac ad montem Casinum accessum lib. II Dialog. cap. 8 memoret, nihil tamen de is refert, quae in illo itinere contige-

S. Benedictus, Placidus, et Maurus secundum Acta